

חוברת תקצירי כנס נשירים ראשון

לזכר חנה ואבשלום שוורץ

יום ג' 13.12.22 בסינמטק ראש-פינה

החל משעה 08:00 – קפה ומאפה

שעה	מרצה	תחום	נושא
08: 30	משפחת שוורץ	פתיחת היום	דבר המשפחה
08: 40	ד"ר מיכל אקרמן לברט	מטעים נשירים	חומר צמיחה חדש במטע
09: 10	ד"ר גל ספיר	פוריות	האבקה מלאכותית מסחרית
09: 35	ד"ר מרים זילברשטיין	הגנת הצומח	את מי מבלבלים ? , מיזמי הגה"צ
10: 00	אורי בר	ניהול עשבים	ממשק להדברה לצמח חנק מחודד
10: 30			הפסקה וכיבוד
11: 00	אורי דורמן	כלכלה חקלאית בצפון	איומי הרפורמה ומחיר המים לאזורנו
11: 40	ד"ר ענת זיסוביץ חריט	הגנת הצומח	פיטופלסמה במטעים נשירים
12: 05	אורנה סנדל	שיווק	תקנות חדשות לאיכות פירות
12: 30	אבירם ג'ונסון	אגרואקולוגיה	פנלים סולריים על גבי המטע

ברסינוסטרואידים - חומר צמיחה חדש במטעים

מגישה: דר' מיכל אקרמן לברט - מו"פ צפון

כיום מוגדרים שבעה הורמונים צמחיים קלאסיים: אוקסין, גיברלין, ציטוקינין, ח' אבסיסית, ח' גיסמונית, אתילן, וברסינוסטרואידים. לאורך השנים פותחו חומרי צמיחה מסחריים רבים המבוססים על הורמונים צמחיים לשימושים חקלאיים מגוונים, אך חומרים המבוססים על ברסינוסטרואידים התחילו לצאת לשוק רק בשנים האחרונות.

ברסינוסטרואידים התגלו לראשונה רק בשנת 1979, ועל כן עד היום נחקרו בעיקר בצמחי מודל. זהו הורמון קריטי לגדילה והתפתחות הצמח. צמחים פגועים (מוטנטים) בייצור או בחישה של ברסינוסטרואידים הם ננסיים. למרות תפקידם החשוב והמבוסס בצמחי מודל, המחקר והשימוש בברסינוסטרואידים למטרות חקלאיות במטעים נשרד מאחור, בישראל ובעולם. בישראל יש כיום חומר מסחרי ראשון בשלבי פיתוח המכיל ברסינוסטרואיד סינתטי לשימוש חקלאי (חומר בפיתוח של חברת תפזול בשם b-52). מספר מחקרים מהעולם הראו שלשימוש בברסינוסטרואידים במטעים ישנה השפעה על מגוון תהליכים, החל מפריחה, התפתחות פרי, הבשלת פרי, נשירת פרחים ופירות, חנטה, סידוק פרי ועוד.

תוצאות ראשוניות שלנו מנסיונות במטעי השקד והדובדבן מראות כי לשימוש בברסינוסטרואידים סינטטים פוטנציאל לשיפור כמות ואיכות הפרי, במיוחד בעצי פרי, ובפרט בעצי דובדבן ושקד, אך כדי ליישם את ההורמון בצורה מיטבית יש לדייק את השימוש בו, בהתאם לשלב הפנולוגי וההתפתחותי. בשימוש בחומר צמיחה חדש במטע (הורמון צימחי), עלינו ללמוד כיצד ליישם אותו, שכן ישנה תגובה שונה ואף הופכית בצמחים בתגובה לריכוז הורמון שונה/ מועד יישום שונה / סוג הריקמה הצמחית. לימוד השימוש בברסינוסטרואידים במטעים יאפשר פיתוח של כלי שימושי חדש במטע, בעל פוטנציאל להעלאת הפוריות, הגדלת הפרי במטע והעלאת יבולים.

האבקה מיכנית בגידולים חקלאיים

מגישה: דר' גל ספיר - עידית טכנולוגיות מדויקות לחקלאות

שוק הגידולים החקלאיים מואבקי חרקים כולל כ-75% מכלל הגידולים בעולם. בעשור האחרון מתפתחת ביתר שאת תופעה של תמותת כוורות מסחריות שלמות כמו גם פחיתה בכמות חרקים מאביקים טבעיים. לתופעה שם כללי "הפרעת התמוטטות המושבה" (CCD). מאחר ולא נמצא גורם יחיד הגורם לתופעה מניחים חוקרים רבים כי שילוב של גורמים רבים כדוגמת שימוש נרחב בחומרי הדברה, שינויי אקלים, מזיקים בכוורת וכו' תורם כל אחד את חלקו. שינויי האקלים גורמים גם להפרעות בהיווצרות פרחים (בעיקר חורפים חמים בגידולים דורשי קור) וחוסר סנכרון של מועדי הפריחה בין זנים של אותו גידול הנדרשים להאבקה צולבת.

יכולות ההאבקה המכנית של חברת עידית מפותחות בשנים האחרונות על מנת לתת מענה מלא, מקצה לקצה לבעיות אלו. תהליך ההאבקה כולל: איסוף האבקה מהפרחים, שימור החיות שלה לאורך זמן ויישומה בשטח ע"י פיזור מדויק בזמן ובכמות הרצויים. מאחר והמאביקים הינם עדיין ברמת אבי-טיפוס, מבוצעים בהם שינויים ושיפורים לאחר הסקת מסקנות בסיום כל עונה, כאשר שיפורים אלו נבחנים בעונה העוקבת.

ההאבקה הממוכנת מבוצעת בשני שלבים :

1. איסוף האבקה והקמת "בנק" אבקה - חלק זה נעשה במספר שלבים :

א. ניעור עצים ואיסוף הפרחים.

ב. הפרדת ה"פולן" מהפרחים.

ג. אחסון האבקה בהקפאה.

2. פיזור האבקה במטע

א. מבוצעת אנליזה גנטית להתאמת הזן הטוב ביותר להאבקת גידול המטרה.

ב. ה"פולן" מיושם במטע באמצעות אבי-טיפוס אשר פותחו בחברה.

בתחרות אתגר האקלים "keep it cool" של הרשות לחדשנות, נבחרה חברת 'עידית טכנולוגיות מדויקות לחקלאות' לקיים פיילוט האבקה, כאשר המטרה העיקרית הייתה להבטיח יבול, בהתרחש חורף אשר אינו מספק שעות קור ברמה מספקת ונגרמת אי-חפיפה בין זני השקד. שנה זאת הינה השנה הראשונה, בה מימשנו את רעיון "בנק האבקה" בכך שכל האבקה אשר שימשה לניסויים, הופקה בשנה הקודמת ונשמרה למשך שנים-עשר חודשים בתנאים מבוקרים ללא שינוי באיכותה. למרות שחורף 2022 היה קר וסיפק את מנות הקור הדרושות, היוותה בחינה זאת, אבן בוחן ליכולות ההאבקה המכנית על ידי החברה. הפיילוט שבוצע במטעי מלכיה, כלל האבקה מכנית ע"י שני אבי-טיפוס אשר פותחו בחברה על זני השקד 'אום אל פחם' ו'53'. המחקר כלל בחינת הגעת גרגרי אבקה לצלקות, אחוזי חנטה במספר מאפיינים ובחינת היבול הסופי. התוצאות שנבחנו מראות את היתרון בביצוע ההאבקה מכנית בשל שלבי הבחינה עם עלייה של עשרות אחוזים ביבול הסופי.

את מי מבלבלים? – מיזמי הגנת הצומח גליל – גולן 2022

מגישה: דר' מרים זילברשטיין.

שותפים: סמדר אידלין-הררי, אבי פלס, גילי אדם, מקסים קלינקה, ליאור כסלו, ענת הרמן,

החברה לחקלאות גליל גולן, היחידה לחקלאות וחדשנות גולן ומועצת הצמחים.

כחלק מהפעילות של ההדברה האיזורית במרחב, בשטחי המטעים שב"מימשק ההוליסטי", הורחב היישום של בלבול זכרים, כאמצעי להפחתת אוכלוסיות העשים השונים. על פי העקרונות הבסיסיים של הפרוטוקול, הושם דגש על יישום מוקדם (לפני הופעת העשים הבוגרים) תוך התחשבות ב Bio-Fix ו/או בימי מעלה ובניסיון המקומי. אסטרטגיה זו הוכיחה עצמה כיעילה, הן בחלקות מודל והן ביישום מסחרי נרחב, תוך שימת דגש על הנקודות הבאות :

א. יישום על פני שטחים רחבים של הפונדקאי / המזיק בהשוואה לחלקות קטנות ;

ב. יישום רב שנתי בהשוואה לשנה בודדת ;

ג. בחינת אסטרטגיית הבלבול בתוך חלקת הפונדקאי בהשוואה לטיפול בשולי החלקה המעובדת.

המוצרים בהם נעשה שימוש היו בהתאם לזמינותם במסחר (חוטי בלבול, פטישים, בקבוקון או משחה (ספלט) שפוזרה באמצעות רחפן).

עבור עש המשמש (*Anarsia lineatella*) – נבחנה השנה השפעת הבלבול באיזור נרחב (כ 5600 ד' באיזור יסוד המעלה). והתוצאות הראו פחיתה משמעותית בריסוסי הדברה ללא נזקים.

עש האשכול *Lobesia botrana* - לאחר שהשווינו את יישום בלבול הזכרים בחלקות גדולות וקטנות, מצאנו ששניהם היו מוצלחים באותה מידה.

עבור *Cydia pomonella* (עש התפוח) - הצלחת הטיפול בלבול הזכרים נמצאה מושפעת מתאריך היישום, ונקבעה על ידי הגדרה נכונה של הביו-פיקס באזורי הטיפול.

עם *Thaumatotibia leucotreta* (עש התפוח המדומה - FCM) - מצאנו כי היישום של פרוטוקול בלבול הזכרים היה מותנה בסוג הפונדקאי. תצפיות המתבצעות בפרוייקט הדרומי ועל כך דווח בשנה שעברה.

מסקנה: לאסטרטגיית בלבול הזכרים חשיבות רבה להפחתת שימוש בריסוסי הדברה באזורים החקלאיים. פרוטוקול היישום חייב להתחשב בסוג הגידול ורגישותו למזיק.

והערה: כנס סיכום עונה של הפיילוט ההולסטי יתקיים ב 21.2.22. בכנס ידווח בהרחבה של פעילויות הגה"צ הרבות שבוצעו גם השנה.

שיפור ממשק ההדברה של העשב חנק מחודד

מגיש: אורי בר¹

שותפים: רן לאטי², ג'סיקה שקרמן³, אברהם גמליאל⁴ ומאור מצרפי²

¹הפקולטה לחקלאות מזון וסביבה ע"ש רוברט ה. סמית, האוניברסיטה העברית בירושלים, רחובות, ²המחלקה לפתולוגיה של צמחים וחקר עשבים, מינהל המחקר החקלאי, מרכז מחקר נווה יער, ³מו"פ ערבה דרומית, ⁴המכון להנדסה חקלאית - מכון וולקני

Cynanchum acutum L - חנק מחודד

הינו עשב מקומי אשר מצוי באופן טבעי באזורים רבים במדינת ישראל. זהו צמח מטפס רב-שנתי ממשפחת האסקלפיים שהפך לעשב רע בגידולים רבים. צמח זה מתרבה בצורה מינית באמצעות זרעים וא-מינית באמצעות קני שורש. חנק מחודד נפוץ בבתי גידול לחים כדוגמת תעלות, צדי דרכים או גדות נחלים ובשטחים חקלאיים מושקים. מטרת המחקר הנוכחי היא פיתוח כלים כימיים בשילוב אמצעים נוספים לשיפור מערך ההדברה של צמחי חנק מחודד במטעי תמרים בערבה הדרומית. בניסויי המעבדה, יושמו קוטלי עשבים על צמחי חנק מחודד שגודלו בעציצים. צמחי החנק הונבטו מזרעים או מקני שורש (נטמנו מקטעי שורש באורך 5 ס"מ). יישום התכשירים בוצע בשלבי צימוח של 5-7, 10-12 עלים. קטילת הצמחים ויכולת ההתחדשות שלהם לאחר ריסוס על העלווה, הוערכו על ידי שקילת העלווה של הצמחים 21 ימים ממועד היישום לקביעת הקטילה ו-42 ימים ממועד היישום להערכת יכולת ההתחדשות בצמחים שרוססו. ביישום קדם הצצה במעבדה, קביעת יעילות ההדברה ושעור ההצצה הוערכו על ידי שקילת העלווה 30 ימים מהטמנת קני השורש ויישום קוטלי העשבים. בניסויי אחר הצצה במעבדה נראה כי צמחים שמקורם בזרעים רגישים יותר לקוטלי עשבים מצמחים שגודלו מקני שורש. כמו כן נמצא

ששילובים בין חומרים סיסטמיים לצורבניים, לדוגמא, פלורוקסיפיר (טומהוק, 200 ג'ל/ל תמ) בשילוב עם פלומיאוקסזין (סטרייק, 50% אר) או ספלופנסיל (היט, 70% גר), היו היעילים ביותר. כל התכשירים שיושמו לפני ההצצה [פנדימתלין (סטומפ 330, 330 ג'ל/ל תמ), פירוקסאסולפון (פול סווינג, 85% גר) אינדיזיפלם (אליון 500, ג'ל/ל תר)] היו יעילים בהדברת חנק מחודד בתנאי מעבדה. בהמשך ביצענו ניסויים שדה לקטילת חנק מחודד במטעי תמרים בקיבוץ קטורה שבערבה. בקיץ 2021 התבצע ריסוס עם שילובי קוטלי עשבים שנמצאו יעילים בניסויי ההדברה בעציצים, ובקיץ 2022 התבצע ריסוס של קוטלי עשבים בשילוב עם חיתוך ידני בבסיס הגזע של עצי התמר. יעילות ההדברה בניסויי השדה נקבעה על פי השינוי בשטח הכיסוי של העשב על פני הקרקע שמתחת לעצים ועל גזעי העצים לאחר הטיפול. יישום התכשירים ראונדאפ (גלייפוסט 360 ג'ל/ל תנ) בשילוב עם היט, וטומהוק בשילוב היט או סטרייק, הביא להדברה יעילה של החנק. כמו כן נמצא ששילוב של חיתוך ענפים המטפסים על גזעי עצי התמר לפני יישום קוטלי עשבים שיפר את ההדברה. תכנון ממשק הדברה רב שנתי אשר יתרכז בדיכוי של צמחי חנק מחודד לאורך הזמן, יחד עם מיקוד ההדברה בתקופה הקריטית שלאחר הצצת העשב, יכולים לסייע להתמודדות עם העשב חנק מחודד בגידולים חקלאיים שונים.

פיטופלסמה במטעים נשירים

מגישה: ד"ר ענת זיסוביץ חריט – שה"מ

שותפים: כרמית סופר-ארד וזאביק פרקש - שה"מ

ד"ר רקפת שרון ומאור תומר - מו"פ צפון

ד"ר אופיר בהר ואורית דרור – מנהל המחקר החקלאי מכון וולקני

בשנים האחרונות נמצאה נגיעות בפיטופלסמה (חיידק) במטעי נקטרינות, אפרסק, שקד ואגס. התופעה זוהתה לראשונה במטעי נקטרינה/אפרסק בדרום/מרכז הגולן ובכל עמק החולה. ולאחר מכן המחלה החלה להופיע גם במטעי ההר בגליל העליון ובצפון הגולן.

בכל שלושת הגידולים נמצאה בדגימות מעצים שהראו תסמינים פיטופלסמה ממשפחת ה Apple proliferation, קבוצה 16SrX, מהטיפוס Candidatus Phytoplasma pyri - פיטופלסמה פירי. טיפוס זה משויך למחלות (PD) Pear decline באגס ו- (PYLR) peach yellow leaf roll באפרסק. מטרת המחקר הן ביסוס הקשר בין התסמין לפיטופלסמה, מעקב אחר התפשטות המחלה, וזיהוי הווקטור המעביר את החיידק.

תסמיני המחלה בנקטרינה ובאפרסק הינן הצהבה או האדמה מוקדמת של העלים ונשירתם. בשקד, העץ הינו קטן יותר בעל צהבון ותופעה של "העלמות" והצטמקות השקד. באגס מהזן עדן תסמיני המחלה הינם האדמה מוקדמת של העלים, עץ חלש וקטן עם מיעוט צימוח חד שנתי. בזני האגס קוסציה וספדונה לא נראתה אסוציאציה מושלמת בין הופעת תסמינים ונוכחות גורם המחלה, ונדרש עדיין לבסס בצורה טובה יותר את הקשר בין נוכחות פיטופלסמה והתסמינים המופיעים בצמח.

בשנות המחקר הקודמות נערך מיפוי לקביעת היקף התופעה במדגם חלקות נקטרינה ונצפתה עליה במספר העצים בעלי תסמינים, עובדה המרמזת כי הווקטור המעביר את החיידק קיים בארץ.

במלכודות דבק אשר הוצבו בשולי המטע ובתוך המטע בחלקות נבחרות בכל שלושת הגידולים, נמצאו פסילות אגס אשר נושאות את הפיטופלסמה. נוכחות הפיטופלסמה בחרק אינה בהכרח מעידה עליו כווקטור ונדרשת הוכחה של יכולת העברת המחלה לצמחים.

ניטור חודשי אחרי הפסילות הראה כי פסילת האגס נמצאת במטעי האגס לאורך כל השנה ואוכלוסייתה עולה לאחר מועד הקטיפה (הפסקת הריסוסים?) ומגיעה לשיאה בסתיו. במטעי שקד נקטרינה, אפרסק ודובדבן נמצאו פסילות בוגרות בחורף ובאביב כאשר גם כאן נצפתה עלייה באוכלוסייה במהלך הסתיו.

מתוך הפרטים שנלכדו במלכודות נילקח מדגם בכל חודש מכל גידול ונבדק לנוכחות הפיטופלסמה. בפסילות שנאספו ממטעי אגס נמצאו פרטים עם פיטופלסמה לאורך כל השנה בשתי שנות המחקר ואילו במטעי הגלעיניים נמצאו פסילות עם פיטופלסמה בעיקר בסתיו ובחורף.

ניסויי העברה של הפיטופלסמה על ידי הפסילה נערכו לכל אחד מהגידולים, בבדיקה שנערכה ביוני 2022 (כ 8 חודשים לאחר ההדבקה) נמצאו 4 שתילי אגס נגועים בפיטופלסמה מתוך 10 שהודבקו. בשתילי השקד והנקטרינה לא נמצאה פיטופלסמה. בבדיקה שנערכה בסוף נובמבר לשתילים שהודבקו באוגוסט 2022 (כ 3 חודשים לאחר ההדבקה) נמצא שתיל אגס אחד נגוע. הבדיקות לשאר השתילים ימשכו גם בשנה הבאה. ממצאים אלו מראים כי הפסילה מהווה ווקטור באגס ויכולה להעביר את הפיטופלסמה בסתיו ובקיץ לשתילי אגס.

הטמעת תקני איכות במסחר של ירקות ופירות טריים בשוק המקומי בישראל

מגישה: אורנה סנדל – מועצת הצמחים

שותפים: חברת ClariFruit

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, יחד עם מועצת הצמחים, מוביל מהלך של יצירת שפה אחידה לאיכות למסחר בתוצרת צמחית טרייה בשוק המקומי. במסגרת זו, נכתבו 32 תקני איכות דיגיטליים לירקות והפירות העיקריים הנסחרים בשוק המקומי בארץ, בחלוקה ל-4 רמות איכות;

רמת בסיס (סוג ג'),

רמה ב',

רמה א',

רמת מובחר.

הנגשתם הדיגיטלית של התקנים מאפשרת להפוך את תהליך בקרת האיכות של התוצרת לזמין, מהיר, מהימן ונגיש יותר לכל אורך שרשרת הייצור וההפצה. שאיפתנו היא שהשיווק על בסיס איכות ישורשר עד לצרכן הסופי באמצעות סימון רמת האיכות על מדף המכירה, על המארז ו/או על המוצר עצמו.

מטרות המהלך הן לבנות עקיבות במסחר של ירקות ופירות, להגדיל את השקיפות לצרכן הסופי וכך גם להגדיל את רמות האמון של הצרכן באיכות התוצרת, לעודד צריכה של ירקות ופירות טריים, ליצור קשר ישיר בין איכות למחיר ולסייע בהורדת יוקר המחיה. תקני האיכות מבטיחים למגדלים ולמשווקים כי הירקות והפירות המסומנים עומדים בדרישות הסף לשיווק מבחינת איכותם הפנימית והחיצונית.

לצורך פיתוח התקנים והדיגיטציה שלהם, התקשרה מועצת הצמחים עם חברת ClariFruit המתמחה בתחום ומאפשרת קביעת איכות התוצרת באופן דיגיטלי ואובייקטיבי, ובצורה שתאפשר יצירת עקיבות לאורך שרשרת הערך.

מתקנים אגרו וולטאיים בשטחי חקלאות

מגיש: אבירם ג'ונסון – אגרואקולוגיה - שה"מ

סקירת הנעשה בנושא האגרו וולטאי - אתגרים והזדמנויות והצגת הפיילוט המחקרי שיצא לדרך

מדינת ישראל מחויבת להפחתת פליטת גזי חממה כחלק מהמאמץ העולמי להתמודדות עם משבר האקלים וכחלק מאמנות והסכמים בינלאומיים. בוועידת האקלים ה-26 שנערכה בעיר גלוגו בנובמבר 2021, במטרה להעמיק את התחייבויות המדינות להפחתת פליטות גזי חממה ולהגיע לאיפוס פחמני עד לשנת 2050, התחייבו יותר מ-100 מנהיגי מדינות להפחתה של 30% בפליטת גז המתאן, להפסקת כריתת יערות עד שנת 2030, ו-197 מדינות הגיעו להסכם אקלים חדש הכולל הפחתה הדרגתית של שימוש בפחם.

לקראת וועידה חשובה זו, ישראל התחייבה במסגרת החלטת ממשלה 171 (מיום ה-25.7.21) להפחתת פליטות גזי חממה של 85% במשק הישראלי בהשוואה לשנת 2015; ובאופן פרטני, להפחתת פליטות מסקטור החשמל של כ-30% עד לשנת 2030 ו-85% לכל הפחות עד לשנת 2050 בהשוואה לשנת 2015. זאת בנוסף להחלטת ממשלה 465 (מיום ה-25.10.20) המעגנת את החלטת שר האנרגיה דאז על עקרונות המדיניות שלפיהם עד שנת 2030, 30% מייצור החשמל יהא מאנרגיה מתחדשת, ומעדכנת את יעד הביניים כך שיעמוד על 20% בשנת 2025.

בהחלטת המועצה הארצית לתכנון ובניה מיום 10.11.2020 נקבע שתכנון משק האנרגיה יתבסס על מספר עקרונות מרכזיים: ובהם שמתקני ייצור פוטו וולטאיים יקודמו ככל הניתן בשטחים מבוזרים, מופרים ובשימוש דואלי ויש לגבש אמצעים אופרטיביים משלימים על מנת לתמרץ הקמה של מתקנים פוטו וולטאיים בדו-שימוש ולעשות מאמץ להסיר חסמים בעניין זה, בדגש על שילוב מתקנים במרחבים בנויים וחקלאיים.

בהחלטת ממשלה מס' 208 מיום ה-1.8.2021 נקבע כי יוקם צוות ייעודי שבראשו יעמוד נציג משרד האנרגיה וחברים בו נציגי מנהל התכנון, משרד האוצר, משרד החקלאות ופיתוח הכפר והמשרד להגנת הסביבה אשר יביא בפני המועצה הארצית מסמך מדיניות לנושא האגרו וולטאי בתוך חצי שנה מיום ההחלטה. עוד נקבע כי לאחר הגשת מסמך המדיניות תקודם תמ"א שתקבע את התנאים להוצאת היתרים וקידום תכניות למיזמים אגרו וולטאיים.

ב-2.11.2021 ערכה המועצה הארצית דיון במתן הוראה להכנת תכנית מתאר ארצית למתקני מחקר ופיתוח אגרו - וולטאיים. המועצה הארצית ברכה על קידום התחום האגרו וולטאי וקבעה בהחלטתה את ההנחיות לקידום התמ"א שתסדיר תכנונית מתקני מחקר בתחום.

המועצה הארצית ציינה כי ככל שיימצא כי ניתן לשלב באופן מיטבי בין הקמת מתקנים פוטו וולטאיים לבין המשך העיבוד החקלאי, ניתן יהיה להקים מתקנים משולבים בהיקף נרחב יותר בשאיפה שאלה יקודמו במקום מתקנים על קרקע. המועצה הארצית הבהירה כי בהתאם להחלטת הממשלה מס' 208 יקודם מסמך מדיניות בנושא שיהווה בסיס לעריכת תמ"א שתעסוק בקביעת אסדרה סטטוטורית רחבה יותר שבמסגרתה יקבעו מסלולי תכנון למתקנים אגרו וולטאיים.